

2. Oordelenleer

2. 1. Het oordeel

Sofie is met moeder naar de dokter geweest.

- “En, Sofie, wat heeft de dokter gedaan”? Vraagt vader ’s avonds.
- “Eerst heeft hij mijn pols vastgenomen, en daarna heeft hij gekeken hoe laat het was”.

Een oordeel is het toewijzen van reeds in de geest (geheugen) aanwezige modellen aan een origineel (het onderwerp) zoals uit Sofie’s oordeel blijkt.

2. 1. 1 Het oordeel (kwantiteit / kwaliteit)

“Oordelen is van iets, iets beweren”, aldus Aristoteles, in *De interpretatione*. Zijn titel zegt het: het onderwerp (subject als origineel, S) duiden in termen van het gezegde (predicaat als model, P) is oordelen. In die aristotelische zin is oordelenleer een onderdeel van ‘hermeneutiek’ (duidingsleer).

- **De zin op zich.** Bernhardt Bolzano (1781/1848), bekend om zijn vierdelige *Wissenschaftslehre* (1837), vat het oordeel op als een keninhoud of forma die onafhankelijk is van de kennende en denkende geest als psychologisch wezen: voor hem verschilt meteen logica van het oordeel, van psychologie van het oordeel. Hij heeft het dan ook over “het oordeel, uitgedrukt in een zin, op zich”.

- **Kwaliteit en kwantiteit.** Bibl. St.: Ch. Lahr, *Cours (Logique)*, 502/506 (La proposition). Het begrip drukt zich uit in een term. De term van het oordeel is de zin (propositie, uitspraak). De oordeelsterm is, zoals de begripsterm, een totaalterm opdeelbaar in deeltermen.

- **Zin en volzin.** De zin neemt twee grammaticale vormen aan, de enkelvoudige zin en de volzin. Zo: “Het meisje kwam het strand opgelopen” en “Omdat ze wou weten hoe warm het zeewater was, kwam het meisje het strand opgelopen”. De volzin vertegenwoordigt een grotere begrippelijke inhoud natuurlijk.

- “S is P”. Men versta die symboolverkorte formule niet verkeerd want zij symboliseert zowel een inherentieoordeel als een betrekking-uitdrukkend oordeel. J. Lachelier (1832/1918) maakt onderscheid tussen inherentieoordelen en betrekking-uitdrukkende oordelen. Zo: “Piet is een mens” wil zeggen “Aan Piet is mens zijn eigen of ‘inherent’”. Men kan ook zeggen: “Piet behelst (impliceert) mens zijn”. “Piet is de zoon van Jef” wil zeggen “De betrekking

van Piet tot Jef is die van zoon (tot vader)”. Logisch echter stelt men ook “Dat Piet de zoon is van Jef, is eigen aan (inherent aan) Piet”. Een ‘betrekking’ is een deelidentiteit (analogie) en deze is een eigenschap (in de brede Platonische zin) die iets heeft voor zover het met inbegrip van iets anders gedacht wordt. Conclusie: men verwarre dus niet de grammaticale tekens (woorden hier) met logische termen. Als dan per se betrekkingen een rol spelen, - logisch gesproken - dan zijn dat, zoals hoger meermaals onderstreept, gelijkenis en samenhang. In de zin “Piet is de zoon van Jef” is dat samenhang, want zij gelijken niet op elkander onder het bewuste oogpunt maar hangen onderling samen.

Kwaliteit. Men let op de identitieve aard van het gezegde dat t.o.v. een onderwerp bevestigend (is), ontkennend (is niet) of restrictief (met voorbehoud: is in zekere zin wel en is in zekere zin niet) is. Dat zijn drie ‘kwaliteiten’. Stijlfiguurlijk oordeel. “Deze muur is wit”. “Deze muur is niet wit”. Stel twee huisschilders bekijken met een kennersoog de muur en de ene zegt: “Deze muur is wit en niet wit”. Logisch: “Deze muur, indien zuiver wit ‘wit’ is, is niet ‘wit’, maar, indien onzuiver wit nog ‘wit’ is, dan is hij ‘wit’”. M.a.w.: logisch perfect in orde met een zekere schijn van contradictorisch te zijn. Een restrictief oordeel: “wit met voorbehoud”. Het levende leven omvat vele restrictieve - voorzichtige - uitspraken. Men denke b.v. aan “mijns inziens”, “voor zover blijkt” en dergelijke.

Kwantiteit. De kwantiteit wordt verraden door de telwoorden bij het onderwerp.

- **Distributief.** Singulier, particulier, universeel.

“De Platonieker Speusippus was Plato’s neef”.

“Sommige Platonici waren sceptici”.

“Alle Platonici stellen Plato voorop”.

“God alleen is de schepper van het evoluerend heelal” is een manier om te zeggen “God is de enige die (...)”. Wat een singulier oordeel is.

- **Collectief.** Eendelig, meerdelig, aldelig.

“Deze pluim van deze vogel is bruin”.

“Kop en nek van deze vogel zijn gekwetst”.

“De gehele vogel maakt een povere indruk”.

Zoals reeds aangehaald (1.1.5) ontleenden de scholastici de letters A (alle) en I (sommige (wel)) aan ‘affirmare’ (‘bevestigen’) en ‘O’ (sommige niet) en ‘E’ (geen) aan ‘nego’ (‘ik ontken’).

Meetkundige modellen. O. Willmann, *Abriss*, 73f, vermeldt dat het kwantitatieve van een oordeel ‘afbeeldbaar’ is in cirkels of venn-diagrammen, naar John Venn (1834/1923), Engels wiskundige en filosoof.

We krijgen respectievelijk:

S a P

S e P

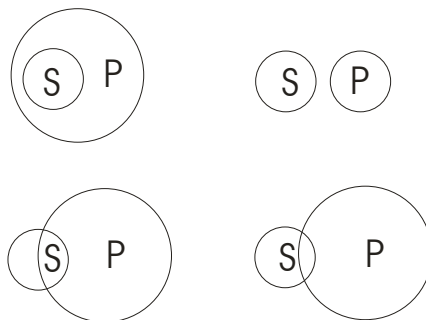
Alle S is P

Geen S is P

S i P

S o P

Sommige S is P Sommige S is geen P

2. 1. 2 Het oordeel in zich en in context

Een oordeel omvat een term die als origineel de rest bepaalt, en een opvallende term die de kern is van het model. Maar daarnaast zijn er de ‘bepalingen’ die én origineel én model preciseren. Een woord daarover.

De attributieve bepaling staat bij (preciseert) een niet-werkwoordelijke term. Zo: “Mooi verscheen zij op het strand”. ‘Mooi’ bepaalt ‘zij’ en niet zoals zou lijken, gezien de plaatselijke nabijheid, ‘verscheen’! “Zij, de bazin van het café, liet zich niet doen”. De bepaling “de bazin van het café” heeft een zelfstandig naamwoord en preciseert ‘zij’ (en heet ‘bijstelling’ of ‘appositie’) en wel als redengevende precisering.

De adverbiale (bijwoordelijke) bepaling staat bij een werkwoordelijke vorm. Zo: “Plots daagde zij op” (waarbij ‘plots’ een bijwoord is).

Grammaticale ‘modaliteiten’. Dit aspect van een oordeel lijkt ons van belang gezien de schakeringen (‘nuances’) die het werkelijkheidskarakter betreffen in het werkwoord.

1. Interrogativus. Een vraag stellend. “Verschijnt er een meisje op het strand?”.

2. Dubitativus. Een twijfel uitdrukkelijk. “Zou er een meisje op het strand verschijnen?”.
Onder verstaan : “Het lijkt onwaarschijnlijk” of “Twijfelachtig is het dat ... “.

3. Potentialis. Mogelijkheid-aanduidend. “Misschien / wellicht verschijnt er een meisje op het strand”. Of “Het is mogelijk dat.. “.

4. Realis. Feitelijkeit-aanduidend. “Er verschijnt (daadwerkelijk) een meisje op het strand”.

5. Concessivus. Toegeving-aanduidend. “Desalniettemin (niettegenstaande dat) verschijnt er een meisje op het strand”. Of “Tegen iedere verwachting in ...”.

6. Irrealis. Onwerkelijkheid-aanduidend. “Geen meisje verschijnt op het strand”.

7. Conditionalis. Voorwaardelijk. “In dat geval (onder die voorwaarde) verschijnt er een meisje op het strand”.

Contextueel. Een oordeel is, in het leven, meestal geen afgezonderde uitspraak. Daarvan geven wij nu een paradigma.

1. “Hilde loopt”. Indien die zin een antwoord is op de vraag “Welk beroep oefent Hilde uit?”, dan betekent die zin “Hilde is loopster”. Zij is dan één exemplaar van de verzameling ‘loopsters’.

2. “Hilde loopt”. Indien die zin een antwoord is op de vraag “Wat doet Hilde op dit ogenblik?”, dan betekent die zin “Hilde is nu aan het lopen”. Zij wordt dan weergegeven in een actuele activiteit.

Het ‘on gezegde’. Een aantal taalkundigen heeft het de laatste jaren over “het on gezegde”.

Dat wat niet binnen een gesprek, o.m. binnen een oordeel, gezegd wordt, kan van doorslaggevende betekenis zijn voor het juiste begrip van het ‘gezegde’! Schijnbaar afwezig is wat niet gezegd wordt, toch aanwezig! Het beeldt zich af - zonder woorden maar wel contextueel - in de betekenis van een oordeel. Dit blijkt uit het zinnetje “Hilde loopt” zeer duidelijk wanneer men de vraag waarop het zinnetje een antwoord is, stelt.

Slotsom. Zowel “in zich” als “in verband” (contextueel) is een oordeel onderhevig aan betekenissen allerhande!

2. 1. 3 De reden van een oordeel

“The semiotic turn”. De neiging om al wat teken is, centraal te stellen dateert o.m. van Ch. Peirce (1839/1914), F. de Saussure (1857/1913) en Ch. Morris (1901/1971).

- Ch. Peirce *Collected Papers* (1931/1935)), definieerde het teken als “something which stands to somebody for something in some respect” (iets dat in iemands ogen staat voor iets onder één of ander oogpunt).

- Ferdinand de Saussure, *Cours de linguistique générale*, een postuum werk uitgegeven door drie van zijn studenten in 1916), heette die de tekentheorie ‘semiologie’ en benadrukte het systeem der tekens.

- Ch. Morris; *Foundations of the Theory of Signs*, Chicago Univ. Press, (1938) stond de sinds hem gangbaar geworden driedelige ‘semiotiek’ voor, in Peirce’ s spoor overigens.

- Ook Lady Welby (1837/1912) die met haar ‘significa’, de ‘taaldaad’ benadrukte als middel tot menselijke verstandhouding en o.m. in Nederland aanhangers vond, zou hier tenslotte kunnen vermeld worden

De semiotische reden. Morris onderscheidde drie hoofdaspecten.

- **1. Syntactisch.** “Het is zonnig vandaag”. ‘Syntaxis’ let op de welgevormde formulering van een taalteken, hier het zinnetje “Het is zonnig vandaag”. De rededelen passen taalkundig goed ineen: de spraakkundige regels komen tot hun recht. Dat is de syntactische reden van de geldigheid van de uitspraak.

- **2. Semantisch.** “Het is zonnig vandaag”. ‘Semantiek’ let op de waarheid van de uitspraak.

Indien het inderdaad - vaststelbaar - zonnig is vandaag, is het zinnetje een semantisch ‘zinnvolle’ (betekenisvolle) uitspraak, een oordeel in de ware zin. Syntaxis situeert het zinnetje binnen het taalsysteem met zijn regels maar de semantiek situeert het binnen het geheel van de omgevende werkelijkheid met haar ‘feiten’, hier het feit dat de zon schijnt. “Wat zo is, is zo”: de zon schijnt en dus zegt de sprekende waarheids- en werkelijkheidsgetrouw dat “het zo is”! Dat is de semantische reden van de geldigheid der uitspraak.

- **3. Pragmatisch.** “Het is zonnig vandaag”. ‘Pragmatiek’ let op het bedoelde resultaat van de uitspraak. De man die spreekt, zegt tot zijn vrouw ‘s morgens bij zonsopgang: “Het is zonnig vandaag” met de bedoeling haar een voorstel te doen, nl. van die zonnige dag gebruik te maken om er eens op uit te trekken. Het zinnetje is een uitnodiging. Dat is de pragmatische reden van de uitspraak.

Denk aan Einsteins formule “ $E = mc^2$ ”. Op zich is die formule een wiskundige vergelijking. Meer niet. Dat is syntaxis. Maar de dag dat Einstein de lege hulzen (Platoisch lemmata) van die formule invult, d.i. duidt, interpreteert, worden zij beschrijvende termen:

‘E’ staat voor energie, ‘m’ voor massa en ‘c’ voor de lichtsnelheid. Zo beschrijft Einstein dan de structuur van het stel elementen dat E, m, c^2 omvat.

Modeltheoretisch uitgedrukt: de syntactische maar lege formules of 'hulzen' krijgen semantische inhoud en worden pragmatisch, bruikbaar. Zij zijn fysicale modellen die informatie verschaffen omtrent fysicale of natuurkundige werkelijkheden.

De feitelijke taaldaad. Hoofdzaak bij signifiici is een of andere vorm van verstandhouding tussen mensen met als instrument een taalgebruik dat zich zo doelmatig mogelijk in dienst stelt van die verstandhouding. Significa, indien consequent met zichzelf, keert de volgorde der hierboven in een paradigma toegelichte semiotiek om. Eerst is er de pragmatiek die op verstandhouding aanstuurt - hier: de vrouw ertoe aanzetten mee op stap te gaan, - wat al lang beider bedoeling was die alleen maar op de gunstige gelegenheid wachtte, nl. een zonnige dag Dan is er de semantiek: eindelijk is de hoofdvoorwaarde van het dagje-uit een feit en dus weerklinkt het “Het is – onder verstaan: eindelijk - zonnig vandaag”. Komt op de laatste plaats een welgevormde zin, uiting van syntaxis.

De reden. Al wat is, heeft zijn reden. Ook een uitspraak. Morris leerde ze ons semiotisch te vatten. Lady Welby leerde ze ons signifisch te duiden. Twee ‘perspectieven’, d.i. benaderingswijzen, op één zelfde uitspraak of ‘taalteken’ dat daarbij zijn veelduidigheid toont.

2. 1. 4 Toetsbaarheid van uitspraken

Bibl. st.: J.M. Bochenski, *Wijsgerige methoden in de moderne wetenschap*, Utrecht / Antwerpen, 1961, 74vv. (Semantische zin en verifieerbaarheid).

Twee stellingen verdedigt steller.

1. Een oordeel, indien een methode aanwijsbaar is waardoor het ‘verifieerbaar’ (op zijn waarheid toetsbaar) is, is “semantisch zinvol” (iets betekenend).

2. Een uitdrukking (b.v. een woord) die geen oordeel is, indien zij als gedeelte van een semantisch zinvol oordeel bruikbaar blijkt, is “semantisch zinvol”.

Zin (betekenis) en toetsbaarheid zijn niet totaal identisch. De denkers die beide vereenzelvigen, zijn weerlegbaar.

De toetsbaarheid is niet nader bepaald en wel in tweeledige zin: er bestaat een veelheid van toetsmethoden (zo b.v. is zintuiglijke toetsing slechts één methode) en zodra er, zo niet waarheid, dan tenminste waarschijnlijkheid blijkt, is er voldoende reden om een oordeel te waarderen als zinvol, d.i. informatie verschaffend, iets zeggend i.p.v. “niets zeggend”.

Enkele types. H. Reichenbach (1891/1953) acht bevestiging of weerlegging van een wetenschappelijk oordeel mogelijk op vier wijzen: logisch, technisch, fysisch en transempirisch. Er zijn evenwel ook andere indelingen.

- **1. Logisch.** Een oordeel, indien het geen tegenspraak bevat, is logisch (versta: logistisch) verifieerbaar. Zo: “Een fysisch lichaam, indien het met een snelheid van 350.000 km per seconde beweegt, wordt uiterst licht”. Natuurkundig is dergelijk oordeel onverifieerbaar maar louter logistisch bevat het geen contradictie.

- **2.1. Technisch.** Een oordeel, indien er technische middelen bestaan om het te toetsen, is technisch verifieerbaar. “De temperatuur van deze door de zon beschenen steen bedraagt 25° C.” is d.m.v. een thermometer toetsbaar want de thermometer is een technisch middel om de waarheid van het oordeel te verifiëren.

- **2.2. Fysisch.** Een oordeel, indien het niet strijdig is met de wetten der natuurkunde, is fysisch verifieerbaar. “Een fysisch lichaam, indien het met een snelheid van 350.000.000 km/seconde beweegt, wordt het uiterst licht” is strijdig met de wetten der fysica en dus ‘falsifieerbaar’, weerlegbaar.

- **3. Transempirisch.** ‘Transempirisch’ betekent “wat de empirische methoden te buiten gaat”. Reichenbach kiest als model het oordeel van een bepaalde religieuze sekte: “De kat is een goddelijk wezen”. Welke toetsmethode daarvoor vinden? M.a.w.: hoe zoiets evident maken? Voor de empirist (of positivist) behoort dergelijke uitspraak tot de nonsens der metafysica omdat hij enkel technische, fysische en logische criteria (onderscheidingsmiddelen) aanvaardt.

- Doch er zijn andere indelingen. Een husserliaans fenomenoloog zal het reine bloottrekken van een gegeven (fenomeen) als verificatie aanvaarden. Psychologen die de introspectieve (op zelfwaarneming gesteunde) methode wetenschappelijk toepassen, aanvaarden een langs die weg ontstaan oordeel als geverifieerd. Religieuze oordelen hebben zo hun eigen toetsingsmiddel dat Bochenski ‘transnatuurlijk’ heet. Dergelijke methoden overschrijden die van de logisch positivist (= logisch empirist) die Reichenbach was.

Verdraagzaamheidsaxioma. R. Carnap (1891/1970) die met H. Reichenbach het tijdschrift *Erkenntnis* stichtte, beweert: “Het staat iedereen vrij te bepalen welk soort

verifieerbaarheid hij toelaatbaar acht”. Natuurlijk zo dat tenminste waarschijnlijke oordelen ontstaan!

Opm.: De intersubjectieve toetsbaarheid bestaat erin dat behalve één enkeling die een oordeel vormt volgens een of andere methode, ook anderen dat oordeel kunnen toetsen. Althans in beginsel. Dit geldt voor alle methoden maar inzonderheid voor de introspectieve methode die over eigen mentaal leven oordelen velt. Maar dit geldt ook voor oordelen die slechts eenmalig, door één enkele getuige waargenomen (fysisch of niet-fysisch) feit betreffen. Wie de enige getuige van een moord is, kan - zeker niet op directe wijze - intersubjectief geholpen worden op het gerecht! Maar dat behelst niet dat die getuige niet geloofwaardig is, d.i. geen waarheid of waarschijnlijkheid spreekt.

2. 1. 5 Semantische trappen

Bibl. st.: I.M. Bochenski, *Wijsgerige methoden in de moderne wetenschap*, Utr./Antw., 1961, 72v .. R. Nadeau, *Voc. techno. et anal. de l'épistémologie*, PUF, 1999, 403s. (Métalangue). 'Semantisch' betekent "wat met de betekenis van een teken (woorden b.v.) uitstaans heeft".

Men kan een semantische nultrap onderscheiden, een eerste trap of 'objecttaal' en een tweede trap of 'metataal'.

- **1. Semantische nultrap.** Deze fase is nog pre-semantisch. GG. Te lande. Een haas springt daar uit het gras. Dat is het fenomeen dat nog niet tot het bewustzijn is doorgedrongen en meteen nog niet verwoord is in tekens (taal). GV. De semantische trappen.

- **2.1. Eerste trap of 'objecttaal'.** Het dringt tot mijn bewustzijn door en in mijzelf (met het innerlijke woord) zeg ik: "Een haas springt daar uit het gras". Ik ontmoet een vriend en zeg: "Een haas springt daar uit het gras". Het fenomeen treedt de innerlijke en gesproken taal binnen. Daardoor worden beide zinnetjes 'semantisch', d.i. iets aanduidend, iets betekenend. Het object, de uit het gras springende haas, is afgebeeld in taal, die objecttaal is.

- **2.2. Tweede trap of 'metataal'.** Wat verder zeg ik tot een goeie kennis: "Ik zei daar zo-even tot mijn vriend: "Een haas springt daar uit het gras"". (Rechtstreekse rede (taalgebruik)). Of nog: "Ik zei daar zo-even tot mijn vriend dat daar een haas uit het gras sprong". (Zijdelingse rede (taalgebruik)). Rechtstreekse en zijdelingse rede zijn "aanhalende rede of taalgebruik". De hoofdzin is metataal (als men wil: taal over taal). De ondergeschikte zin is objecttaal, taal die vermeld of aangehaald wordt.

Semantische regel. De betekenisregel luidt: “Alle taal die over zichzelf spreekt - zonder aanhalingen-, heeft geen betekenis”. Zij is “semantische onzin”. De paradox van de leugenaar. Sinds Plato staat de volgende zin ter discussie: “Wat ik nu zeg, is onwaar”.

- **Omgangstalg.** De uitspraak bevat een onderwerp - “wat ik nu zeg” - en een gezegde, “is onwaar”. De deelterm ‘nu’ kan aanduiden wat onmiddellijk te voren of daarna gezegd wordt. Betekenis krijgt het zinnetje enkel door de context want de deelterm ‘wat’ is een in te vullen lemma (een lege huls). Ingevuld door wat te voren of daarna gezegd wordt, kan de zin waarheid of onwaarheid (d.i. betekenis) bevatten. Zonder de context is de zin onbeslisbaar bij gebrek aan informatie.

- **Strikt semantisch.** De zin is objecttaal (“wat ik nu zeg”) en tegelijk metataal (“is onwaar”). Hij druist in tegen de betekenisregel. Want de deelterm ‘nu’ slaat niet op wat te voren of daarna gezegd wordt maar op de zin zelf op het ogenblik zelf dat hij uitgesproken wordt. Het niet ingevuld zijn (door een aangehaalde zin) van de deelterm ‘wat’ (“wat ik zeg”) wreekt zich duidelijk.

Pater Bochenski, o.c., 72, ziet het zo : "Iedere uitdrukking waarin sprake is van deze uitdrukking zelf is zinloos". Reden : een dergelijke taal zou, tegelijk, tot de twee semantische taaltrappen behoren, nl. zij zou tegelijk taal en taal over die taal zijn. Of, in spraakkundige termen : zij zou en rechtstreekse en zijdelingse rede zijn, "wat met de leer over de semantische trappen onverenigbaar is". Het paradox van de leugenaar geeft ons geen oordelen : "In deze pseudo - uitspraak wordt, immers, iets over de uitspraak zelf gezegd". (Ibid.). Slechts in een metataal kan iets ernstigs daarover gezegd worden. Maar die is er niet.

Opm. De logicus Alfr. Tarski voerde de semantische trappen in om het begrip oordeelswaarheid te formuleren: “De sneeuw is wit” (objecttaal) is waar indien en enkel indien de sneeuw wit is (metataal). De aanhalingstekens betekenen “De zin “De sneeuw is wit” is (...)”. In zijdelingse rede: “Dat “de sneeuw wit is”, is waar indien en alleen indien de sneeuw wit is”. Susan Haack, It is True What they Say about Tarski, in: *Philosophy* 51:323/336, parafraseert: “De zin “De sneeuw is wit” wordt door de paus ex-cathedra bevestigd indien en alleen indien de sneeuw wit is”. Opm.. “Ex cathedra” betekent “o.g.v. gezag”.

Slotsom. Indien men over talige fenomenen (objecttaal) spreekt (metataal) om de oordeelswaarheid van objecttaal te verwoorden, dan leidt dit tot dergelijke zinnen die, indien gehoord door niet-semantiekers, d.i. de gewone man, de indruk wekken dat men een soort geleerde humor verkoopt!

Dit onderdeel samengevat: “Oordelen is van iets, iets beweren”, aldus Aristoteles. O.m. Bolzano stelt dat het oordeel onafhankelijk is van de kennende en denkende geest.

Lachelier onderscheidt inherentieoordelen en betrekking-uitdrukkende oordelen.

Oordelen kunnen kwalitatief of kwantitatief zijn. Bijkomende bepalingen preciseren het oordeel preciseren. Een oordeel kent grammaticale modaliteiten. Ook het ongezegde speelt in de taalcontext een rol.

De semiotiek tracht al wat teken is centraal te stellen. Men kan hierin een syntactisch, semantische en pragmatisch aspect onderscheiden. De significa, als menselijke verstandhouding, keert deze volgorde om.

Uitspraken kunnen via een veelheid van methodes op hun waarheid getoetst worden. Reichenbach onderscheidde een logische, technische, fysische en transempirische toetsing.

Andere indelingen getuigen van een fenomenologische, een psychologische en een religieuze toetsing.

Men kan in de taal een aantal semantische trappen onderscheiden. Een zin die tegelijk objecttaal en metataal uitspreekt, zoals verwoordt in de paradox van de leugenaar, leidt tot semantische onzin.

Personenregister

Aristoteles, 205, 214

Bochenski I., 210, 211, 212, 213

Bolzano B., 205, 214

Carnap R., 212

de Saussure F., 208, 209

Einstein A., 210

Engels F., 207

God, 206

Haack S., 213

Lahr Ch., 205

Morris Ch., 208, 209, 210

Nadeau R., 212

Peirce Ch., 208, 209

Plato, 206, 213

Reichenbach H., 211, 212, 214

Tarski A., 213

Welby, 209, 210

Willmann O., 207